

Kanjertraining: Ouders betrekken en ouders duidelijke grenzen stellen

Lilian Vliek

Er zijn regelmatig klassen op basisscholen waar het mis gaat. Kinderen zijn bang voor elkaar, lachen om brutaal gedrag of komen naar school om te laten zien wie de baas is. De leerlingen komen niet meer aan leren toe, waar een school toch voor bedoeld is. Zelfs goede leerkrachten lopen hier tegenaan.

Kanjertraining

Het Instituut voor Kanjertrainingen in Almere wordt regelmatig gebeld om in deze klassen de Kanjertraining als kortdurende crisisinterventie te geven in één tot drie dagen. Binnen het Instituut voor Kanjertraining zijn specialisten hiervoor opgeleid. Het zijn allen psychologen/orthopedagogen met een schat aan praktische onderwijservaring. De Kanjertraining is in Almere ontwikkeld vanaf 1996. De ontwikkelaar Gerard Weide heeft jarenlang voor de klas gestaan en heeft daarna psychologie gestudeerd. Hij geeft de training zelf nog dagelijks in klassen en aan leerkrachten. Door deze ervaring blijft de training zich ontwikkelen. De training in zijn huidige vorm is erg down-to-earth, uit de klei, direct en confronterend. Niet bepaald een braaf traininkje vanachter te tekentafel bedacht.

Wat is de kracht van deze kortdurende interventie?

Er zijn drie belangrijke elementen die deze training uniek maken. De training is contextgericht; kinderen worden herinnerd aan hun positieve verlangens zich prettig te gedragen en kinderen en ouders worden aangesproken op de keus die kinderen hebben in hun gedrag.

Contextgericht

De Kanjertraining is contextgericht. Voorafgaand aan de training vindt een ouderavond plaats. Op deze ouderavond wordt duidelijk gemaakt wat er in de klas gaat gebeuren en dat daar de steun van ouders voor nodig is. In de klas leren de kinderen met wederzijds respect met elkaar om te gaan. Het is van groot belang dat ouders hierin het goede voorbeeld geven. Ouders mogen daarom bij de training in de klas aanwezig zijn. Tevens vindt voorafgaand aan de training een gesprek met de leerkracht en de directie plaats. Zij worden geadviseerd om het bestuur in te lichten zodat alle neuzen dezelfde kant op staan. De leerkrachten van de betreffende school moeten de handvatten die worden aangereikt kunnen uitwerken en de piketpaaltjes die worden geslagen met betrekking tot fatsoenlijk gedrag niet weg laten halen door ouders, leerlingen of een aardig persoon die denkt dat je een betere wereld krijgt als je alles begrijpt

en met elkaar in gesprek gaat. Daarom is in het verlengde van de interventie een opleiding voor de betreffende leerkrachten noodzakelijk.

Kinderen willen 'goed doen'

De Kanjertraining heeft als uitgangspunt dat kinderen graag 'goed willen doen', maar dat ze makkelijk vervallen in gedrag dat voortkomt uit angst, onzekerheid, onmacht, boosheid en irritatie. Dit leidt geregeld tot grensoverschrijdend, teruggetrokken of agressief gedrag. Onze ervaring is dat nagenoeg elke leerling het goed wil doen bij zijn/haar juf of meester, bij zijn/haar ouders en bij zijn vriendje of haar vriendinnetje. Maar het lukt niet altijd. In de Kanjertraining herinnert de trainer de kinderen aan dit positieve verlangen zodat ze zelf gemotiveerd raken gedrag te vertonen dat prettig is voor henzelf en voor de omgeving.

Jonge kinderen maken al een keuze in gedrag

Je kunt met een schep een diepe kuil graven, je kunt met een schep ook slaan. Het is opvallend hoe weinig aandacht er wordt besteed aan de keuze die een kind maakt om zich agressief te willen gedragen.

Ouders worden betrokken bij de keuzen die hun kind maken. Wees trots op je kind. Kijk hoe goed jouw kind z'n best doet. Maar ook... Hier moet u als ouder op ingrijpen. U kunt het gedrag van uw kind niet meer negeren. U moet als ouder een streep trekken. In dit kader blijkt dat veel ouders niet meer opvoeden zodra hun kind een labeltje heeft gekregen. De Kanjertraining heeft hier een duidelijke opvatting over. Welke stoornis uw kind ook heeft, uw kind moet alles op alles zetten om zich aangepast te gedragen. Stoornissen zijn geen excuus voor wangedrag. ADHD is bijvoorbeeld geen duw-, sla-, en schopstoornis. Zo heb je ook niet het recht een ander iets aan te doen omdat je vindt dat je slachtoffer bent van een ander, zoals sommigen denken.

Voorbeeld: grenzen stellen aan ouders

Een psycholoog geeft de Kanjertraining aan een klas met veel meidenvenijn. Na drie dagen trainen hebben de meiden het bijgelegd. Ze willen samen verder zonder ruzie. De laatste vijf minuten van de driedaagse training wordt er een maatje gezocht voor het meisje dat vaak in de knel zat in de klas. Een maatje kan je helpen als je gepakt wordt. De queenbee (leider van meidenclub) biedt aan maatje te willen zijn. Mooier kun je het niet hebben. Op dat moment staat de moeder van de queenbee op (ouders zitten in de klas) en roept dat we dit niet gaan doen. Waarop de moeder van het meisje in de knel opstaat en de queen-mum te lijf gaat. Meidenvenijn blijkt vaak moedervenijn te zijn...

De aanpak van de Kanjertraining is hierin als volgt: de moeders worden de klas uitgezet. De kinderen krijgen een compliment: jullie willen wel, jullie doen het goed. Morgen organiseren we een ouderavond, nodig je ouders uit. De volgende dag is de ouderavond afgeladen vol. De psycholoog vertelt: "We hebben drie dagen met de kinderen gewerkt, en ik kan u vertellen, zij willen graag met elkaar

door één deur. Bij hun ligt het probleem niet. De kinderen mochten aangeven of ze de leerkracht prettig vonden lesgeven. Ook daar was geen probleem: de kinderen stonden vlakbij de leerkracht in de oefening. Maar als u als ouder op school komt om een andere ouder, kind of leerkracht uit te schelden, aan te pakken of respectloos te behandelen, dan ligt het probleem bij u. U spreekt met respect over andermans kind en andermans opvoeding. U kunt altijd met uw zorgen op school terecht als u een oplossing wilt zoeken die iedereen recht doet. De school gaat niet met u verder als u haat- wraak-, of zeurgerichte oplossingen wilt. Dit was de ouderavond.” Vervolgens is de directeur opgestaan: “Dit is schoolbeleid, daar staat de koffie”.

Reken maar dat de meerderheid van de ouders opgelucht ademhaalt en blij is dat de school duidelijk stelling inneemt.

Is de Kanjertraining effectief?

Ja. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt van wel. We hebben gemeten wat de vooruitgang was van 14 klassen die de training kregen (crisisklassen). Deze klassen zijn vergeleken met 14 parallelklassen op dezelfde scholen die geen training kregen (controleklassen). Voor en een maand na de training vulden de kinderen vragenlijsten in. Opmerkelijk was dat er vòòr de training geen verschil was tussen de kinderen in de klassen waar een training was gevraagd (crisisklassen) en de controleklassen op agressie, depressie, positief sociaal gedrag en zelfwaardering. Wat maakte de klassen dan tot crisisklassen? De kinderen in de crisisklassen bleken het gevoel te hebben minder geaccepteerd te worden door hun klasgenoten: ze scoorden lager op sociaal aanvaard voelen. Het ging dus mis bij de interactie tussen de kinderen. Na de training voelden kinderen zich in de getrainde klassen veel meer sociaal aanvaard. Daarnaast lieten ze na de training minder agressie en depressie zien en was de relatie met de leerkracht verbeterd en bleek zelfwaardering en positief sociaal gedrag toegenomen. Deze resultaten zijn significant: de verschillen in vooruitgang tussen de controle en de getrainde klassen is niet aan toeval toe te schrijven. Deze resultaten worden in een wetenschappelijk tijdschrift gepubliceerd. Voortgang hiervan kunt u zien op www.kanjertraining.nl onder het kopje Wetenschappelijk. Hier zijn ook andere publicaties te zien en is te zien dat de theoretische onderbouwing van de Kanjertraining is goedgekeurd door het Nederlands Jeugd Instituut.
